



# ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань державного будівництва, регіональної політики  
та місцевого самоврядування

---

*Затверджено  
рішенням Комітету  
від 20 грудня 2017 р.  
(протокол № 83)*

## РОЗ'ЯСНЕННЯ

**Комітету Верховної Ради України  
з питань державного будівництва, регіональної політики  
та місцевого самоврядування щодо застосування положень статті 20  
Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII  
в частині визначення досвіду роботи на посадах державної служби,  
набутого до набрання чинності цим Законом  
(відповідно до частини першої статті 13 та частини третьої статті 21  
Закону України «Про комітети Верховної Ради України»)**

---

У Комітеті Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування розглянуто звернення Першого заступника Керівника Апарату Верховної Ради України - керуючого справами Боднара П.О. про надання роз'яснення щодо застосування положень статті 20 Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. № 889-VIII в частині визначення досвіду роботи на посадах державної служби категорій «Б» і «В», набутого до набрання чинності цим Законом.

Необхідність такого роз'яснення викликана наявністю у значної кількості осіб, які претендують на вступ на державну службу, стажу роботи на посадах державної служби, набутого у період дії Закону України «Про державну службу» від 16.12.1993 р. № 3723-XII, що втратив чинність, проте питання віднесення такого стажу до досвіду роботи на посадах державної служби, передбаченого чинним Законом України «Про державну службу», є недостатньо чітко ним врегульовано. У зв'язку з цим виникає необхідність вироблення єдиної позиції щодо порядку визначення досвіду роботи для таких осіб.

Позиція Комітету з цього питання ґрунтується на положеннях Конституції України, законів України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. № 889-VIII (далі – Закон № 889) та «Про державну службу» від 16.12.1993 р. № 3723-XII (далі – Закон № 3723), а також на рішеннях Конституційного Суду України від 02.11.2004 р. № 15-рп/2004 та від 29.06.2010 р. № 17-рп/2010.

Розглядаючи порушене питання, Комітет виходив з такого.

Відповідно до пункту 1 розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закон № 889 набрав чинності з 1 травня 2016 року та одночасно з цим, згідно з пунктом 2 вказаного розділу, Закон № 3723 був визнаний таким, що втратив чинність.

У пунктах 1 - 4 частини другої статті 20 Закону № 889, в яких містяться вимоги до осіб, які претендують на вступ на державну службу, вживається визначення «досвід роботи на посадах державної служби категорій «А», «Б» чи «В». При цьому Законом № 889 встановлено лише три категорії посад державної служби на відміну від Закону № 3723, яким було встановлено сім категорій посад та протягом дії якого переважна більшість кандидатів на посади державної служби набула такий досвід роботи.

Слід зазначити, що згідно із статтею 25 Закону № 3723 основними критеріями класифікації посад державних службовців були «організаційно-правовий рівень органу, який приймав їх на роботу, обсяг і характер компетенції на конкретній посаді, роль і місце посади в структурі державного органу».

Водночас Законом № 889 встановлено принципово новий підхід до побудови класифікації посад державної служби та змінено критерії такої класифікації. Так, відповідно до частини першої статті 6 цього Закону «посади державної служби в державних органах поділяються на категорії залежно від порядку призначення, характеру та обсягу повноважень і необхідних для їх виконання кваліфікації та професійної компетентності державних службовців».

Таким чином, Законом № 889 було запроваджено новий спрощений підхід до класифікації відповідних посад державної служби, який полягає у їх поділі на такі три категорії:

категорія «А» - керівники державної служби в державному органі та їх заступники;

категорія «Б» - керівники структурних підрозділів державних органів та їх заступники;

категорія «В» - інші посади державної служби, не віднесені до категорій «А» і «Б» (спеціалісти/фахівці, консультанти, інші виконавці тощо).

Виходячи з наведеного та буквального трактування визначення «досвіду роботи на посадах державної служби категорій «А», «Б» чи «В», використаного у статті 20 Закону № 889, у окремих керівників державних органів та працівників служб управління персоналом таких органів може виникати розуміння, що до такого досвіду роботи має враховуватись безпосередньо час роботи на посадах державної служби вказаних категорій, тобто після 1 травня 2016 року.

Проте таке трактування, на думку Комітету, значно обмежує гарантоване статтею 38 Конституції України рівне право доступу до державної служби багатьох громадян, на яких поширювалась дія Закону № 3723 і які за цим Законом набули статусу державного службовця та певного стажу роботи на посадах державної служби. Одночасно слід зазначити, що відповідно до пункту 8 розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 889 стаж державної служби за періоди роботи (служби) до набрання чинності цим Законом обчислюється у порядку та на умовах, установлених на той час законодавством. Відтак, стаж державної служби особи, набутий до набрання чинності Законом № 889 не втрачається, а його обчислення продовжується після 1 травня 2016 року, але за нормами Закону № 889.

Виходячи зі змісту порушеного питання, розглядати його необхідно з точки зору таких двох аспектів:

1) стосовно осіб, які займали посади в державних органах, віднесені до категорій посад державної служби як Законом № 3773, так і чинним Законом;

2) стосовно осіб, які займали посади в державних органах, віднесені до категорій посад державної служби за законодавством, що діяло до 1 травня 2016 року (зокрема, помічників-консультантів народних депутатів України, радників Голови Верховної Ради України, інших працівників, посади яких Законом № 889 віднесено до посад патронатної служби).

Комітет вважає, що у першому випадку до досвіду роботи на посадах державної служби категорій «Б» чи «В» має зараховуватись час роботи на посадах, віднесених відповідно до Закону № 3723 до посад державної служби, виходячи з визначених Законом № 899 критеріїв поділу посад на категорії.

У другому випадку, при визначенні досвіду роботи осіб, які працювали на посадах, на які поширювалася до набрання чинності Законом № 889 дія законодавства про державну службу з певними особливостями в частині прийняття, проходження та припинення служби, перш за все, слід зважати на те, що такими особами було прийнято Присягу державного службовця, присвоєно ранг державного службовця, до них застосовувались особливі вимоги та обмеження при прийнятті на державну службу та під час її проходження, такі як: громадянство України, рівень освіти, вільне володіння державною мовою, декларування своїх доходів та зобов'язань фінансового характеру та членів своєї сім'ї, взяття зобов'язань антикорупційного характеру, обмеження сумісництва, граничний вік перебування на державній службі тощо.

Також Комітет акцентує увагу на тому, що досвід роботи є однією з вимог, дотримання яких лише дає право на участь у конкурсі на зайняття вакантної посади державної служби, в той час як оцінювання кандидатів, перевірка їх професійної компетентності тощо визначаються під час проведення самої конкурсної процедури.

Насамкінець, при вирішенні даного питання, Комітет вважає за необхідне брати до уваги вимоги статті 8 Конституції України, якою проголошується, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права. При цьому Конституційний

Суд України у своїх рішеннях неодноразово зауважував, що основоположною складовою принципу верховенства права є так званий принцип пропорційності, який є проявом європейської традиції права і спрямований у правовому регулюванні на забезпечення балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямована відповідна норма, рішення чи дія.

Таким чином, беручи до уваги викладене, а також особливості правового статусу осіб, які працювали на вищезазначених посадах, зважаючи на зарахування часу роботи на цих посадах до стажу державної служби та враховуючи їх неналежність до посад керівників структурних підрозділів відповідних державних органів, Комітет вважає, що час перебування на таких посадах має зараховуватись до досвіду роботи на посадах категорії «В».

Водночас, виходячи з принципу правової визначеності, який є невід'ємною складовою принципу верховенства права і впливає із конституційних принципів рівності, справедливості, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, з метою виключення різного трактування у правозастосовній практиці положень статті 20 чинного Закону України «Про державну службу» в частині визначення досвіду роботи на посадах державної служби категорій «Б» і «В», набутого до набрання чинності цим Законом, **Комітет констатує, що існує практична необхідність у врегулюванні порушеного питання шляхом внесення відповідних змін до чинного Закону України «Про державну службу».**

Окремо зазначаємо, що відповідно до частини третьої статті 21 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» роз'яснення Комітету щодо застосування положень законів України не мають статусу офіційного тлумачення.